

ОПТИМІЗАЦІЯ СТРУКТУРИ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

© 2016 ДРОПА Я. Б.

УДК 336.647/648

Дропа Я. Б. Оптимізація структури фінансових ресурсів підприємства в сучасних умовах

У статті висвітлено економічну сутність фінансових ресурсів підприємства та визначено джерела їх формування; розкрито переваги та недоліки фінансування суб'єктів господарювання за рахунок власного та позиченого капіталу; розглянуто чинники, що впливають на формування структури фінансових ресурсів. Описано головні етапи, цілі та концепції оптимізації співвідношення власного та залученого капіталу; запропоновано комплексний показник розрахунку цільової структури фінансових ресурсів на підприємстві, який враховує коефіцієнти рентабельності, фінансової стійкості, ліквідності, платоспроможності та вартості залучення капіталу; подано алгоритм пошуку оптимальної структури фінансових ресурсів на прикладі умовного підприємства. Запропонована теоретична концепція оптимізації структури капіталу в перспективі буде корисною органам державної влади для вдосконалення законодавства щодо регулювання підприємницької діяльності в Україні.

Ключові слова: фінансові ресурси підприємства, власний капітал, позиковий капітал, структура фінансових ресурсів, фінансовий стан, оптимальна структура капіталу.

Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Формул.:** 1. **Бібл.:** 14.

Дропа Ярослав Богданович – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту, Львівський національний університет ім. І. Франка (вул. Університетська, 1, Львів, 79000, Україна)

E-mail: dropa@ukr.net

УДК 336.647/648

UDC 336.647/648

Дропа Я. Б. Оптимизация структуры финансовых ресурсов предприятия в современных условиях

В статье освещена экономическая сущность финансовых ресурсов предприятия и определены источники их формирования; раскрыты преимущества и недостатки финансирования субъектов хозяйствования за счет собственного и заемного капитала; рассмотрены факторы, влияющие на формирование структуры финансовых ресурсов. Описаны основные этапы, цели и концепции оптимизации соотношения собственного и привлеченного капитала; предложен комплексный показатель расчета целевой структуры финансовых ресурсов на предприятии, учитывающий коэффициенты рентабельности, финансовой устойчивости, ликвидности, платежеспособности и стоимости привлечения капитала; представлен алгоритм поиска оптимальной структуры финансовых ресурсов на примере условного предприятия. Предложенная теоретическая концепция оптимизации структуры капитала в перспективе будет полезной органам государственной власти для совершенствования законодательства по регулированию предпринимательской деятельности в Украине.

Ключевые слова: финансовые ресурсы предприятия, собственный капитал, заемный капитал, структура финансовых ресурсов, финансовое состояние, оптимальная структура капитала.

Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Формул.:** 1. **Библ.:** 14.

Дропа Ярослав Богданович – кандидат экономических наук, доцент кафедры финансов, денежного обращения и кредита, Львовский национальный университет им. И. Франко (ул. Университетская, 1, Львов, 79000, Украина)

E-mail: dropa@ukr.net

Dropa Ya. B. Optimizing the Structure of the Financial Resources of Enterprise in the Current Conditions

The article illuminates the economic essence of the enterprise's financial resources and determines the sources of their formation; both advantages and disadvantages of financing the economic entities at the expense of their own and borrowed capital have been disclosed; the factors impacting the formation of structure of the financial resources have been considered. The main stages, objectives and conceptions of optimization of the ratio of equity and debt capital have been described; integrated indicator for calculation of the target structure of the financial resources at enterprise, considering the coefficients of profitability, financial stability, liquidity, solvency, and cost of capital has been proposed; the algorithm for finding the optimum structure of financial resources on example of a conditional enterprise has been provided. The proposed theoretical conception of optimizing the capital structure in perspective will be useful to the public authorities in order to improve legislation on regulating the entrepreneurial activity in Ukraine.

Keywords: financial resources of enterprise, own capital, borrowed capital, structure of financial resources, financial status, optimal structure of capital.

Fig.: 1. **Tbl.:** 1. **Formulae:** 1. **Bibl.:** 14.

Dropa Yaroslav B. – PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Finance, Money Turnover and Credit, Ivan Franko National University of Lviv (1 Unversytetska Str., Lviv, 79000, Ukraine)

E-mail: dropa@ukr.net

Фінансова криза та військові дії на території України негативно позначилися на виробничо-господарській діяльності багатьох вітчизняних підприємств. У такій ситуації зміцнення фінансової стабільності суб'єктів господарювання є визначальним чинником підвищення ефективності їх функціонування.

У ринковій економіці важливим завданням стратегічного менеджменту підприємств є прогнозування майбутнього фінансового стану, формування оптимальної стратегії розвитку, здійснення контролю за рівнем ризиків, що дає змогу знайти та збільшити свою нішу на ринку, підвищити конкурентоспроможність, рухатися інноваційним шляхом та забезпечити досягнення довгострокових цілей компанії.

В умовах нестабільності навколишнього середовища та високого ступеня невизначеності процес прийняття суб'єктами господарювання стратегічних рішень є складним і супроводжується низькою ймовірністю вірного вибору й відсутністю упевненості в досягненні успіху. Дефіцит фінансових ресурсів змушує суб'єктів підприємницької діяльності залучати їх у той чи інший спосіб із зовнішніх джерел з метою вирішення поточних проблем свого розвитку. Особливо важливе значення вже на початкових етапах діяльності підприємства має формування оптимальної структури фінансових ресурсів, що впливає на успішність реалізації його стратегічних фінансових планів.

Підприємство може обирати будь-яку структуру джерел фінансування, проте головною метою його ке-

рівництва є вибір такої, яка за низької вартості капіталу допомагатиме підтримувати стабільні доходи, рівень дивідендів та сприятиме зростанню ринкової ціни акцій. Тобто, оптимальна структура капіталу має зводити до мінімуму середню вартість фінансових ресурсів і водночас підтримувати кредитну репутацію підприємства на рівні, що дає змогу залучати нові види капіталу на зручних умовах.

Оптимізація структури джерел фінансування повинна бути спрямована на забезпечення ефективного використання капіталу та підвищення його здатності генерувати прибуток. Оскільки отримання прибутку та зростання ринкової вартості є головною метою діяльності кожного підприємства, то формування оптимальної структури фінансових ресурсів є актуальною проблемою не лише для менеджерів підприємства, а й для кола науковців, які розробляють теоретичну базу для її застосування в межах галузі та економіки країни в цілому.

Вагомий внесок у розвиток теорії та практики управління структурою фінансових ресурсів підприємств зробили такі вітчизняні та зарубіжні вчені: Н. О. Байструченко [1], І. О. Бланк [2], В. І. Блонська [3], Є. Ф. Бригхем [4], Ю. М. Воробйов [5], В. Б. Кочкодан [6], О. В. Люта [7], Ю. В. Масюк [8], М. І. Мельник [9], С. Т. Пілецька [10], А. М. Поддєрьогін [12], М. В. Стельмах [11], Г. А. Шипіцина [13], І. О. Школьник [14] та ін.

Незважаючи на широке висвітлення в науковій літературі проблем, пов'язаних з пошуком оптимальної структури фінансових ресурсів підприємств, яка б забезпечувала досягнення максимального прибутку та зростання ринкової вартості, не всі аспекти цієї складної та багатогранної проблеми з'ясовано та належно обґрунтовано. Зокрема, це стосується параметрів, які треба враховувати при визначенні оптимальної структури капіталу та розроблення показника, який би давав змогу знайти цільове співвідношення джерел фінансування підприємства.

Метою статті є вдосконалення процесу управління структурою фінансових ресурсів підприємства з урахуванням головних параметрів його фінансового стану.

У процесі здійснення фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання фінансові ресурси використовують як інвестиційний та виробничий ресурс, вони є носієм аналітичної інформації для управління підприємством на основі кругообігу капіталу. Їм належить особливе місце в менеджменті підприємства, оскільки від якості управління капіталом залежить безперервність процесу виробництва та реалізації продукції, ліквідність підприємства, його платоспроможність і рентабельність.

Фінансові ресурси підприємства – це джерела формування його майна у вартісному вираженні. Вони показують, з яких джерел підприємство профінансувало свою діяльність. Фінансові ресурси, як і майно підприємства (машини і устаткування, сировина і матеріали, гроші), мають фізичну форму. Організаційно це набір договорів, які засвідчують внесення своїх часток власниками у статутний капітал, отримання кредиту, відстрочення платежів, випуск цінних паперів тощо. Фінансові ресурси доцільно класифікувати як власні й за-

лучені. До останніх відносять позиковий капітал та кредиторську заборгованість (сталі пасиви), яка є відносно безкоштовним джерелом фінансових ресурсів.

У дослідженні поняття «фінансові ресурси» ми ототожнюємо з поняттям «капітал», оскільки в наукових працях останній тлумачиться як гроші або товар, що вкладені в оборот підприємства з метою отримання прибутку, тобто це частина фінансових ресурсів, яка перебуває в обігу і сприяє генеруванню позитивних фінансових результатів. Проте на сьогодні досить важко провести межу між тими фінансовими ресурсами, що вкладені в підприємство з метою отримання прибутку, і тими, що не будуть сприяти його формуванню, тому і в сучасній економічній літературі ці поняття часто прирівнюються за своєю сутністю.

Зарубіжні та вітчизняні науковці характеризують поняття структури фінансових ресурсів як співвідношення власного та позикового капіталу підприємства. У складі власних джерел фінансування треба розглядати не лише акціонерний капітал, що спрямований на формування статутного фонду підприємства, а й інші види резервного та страхового капіталу, а також нерозподілений прибуток. До позикових фінансових ресурсів включають банківські й товарні кредити, емітовані облігації, фінансовий лізинг, кредиторську заборгованість тощо.

Ефективна діяльність підприємства неможлива без залучення позикового капіталу, оскільки кредитні засоби необхідні для покриття тієї частини інвестиційних потреб, які не профінансовані за рахунок власних джерел. Вони допоможуть підвищити ефективність використання фінансових ресурсів суб'єктів господарювання з урахуванням дії ефекту фінансового важеля.

Виділяють два типи фінансування підприємства: змішане (за якого фінансові ресурси формуються із власних і позикових коштів у різних співвідношеннях) і повне (за якого капітал мобілізується лише із власних і прирівняних до них джерел). При виборі схем формування структури капіталу важливим є врахування переваг і недоліків обраних форм фінансування (рис. 1).

Підприємство, що використовує лише власні фінансові ресурси, має найвищий рівень фінансової стійкості (коефіцієнт автономії наближається до 1), проте така політика обмежує темпи розвитку підприємства і не сприяє приросту прибутку на вкладений капітал. В умовах нестачі власних джерел фінансування суб'єкти господарювання вдаються до залучення позикового капіталу, суттєвим недоліком якого є додатковий фінансовий ризик, пов'язаний із відсотковими виплатами за кредитами.

Політика формування структури фінансових ресурсів має забезпечити таке поєднання власних і позикових джерел фінансування, яке сприятиме зростанню рентабельності капіталу, платоспроможності, фінансової стійкості, зниженню фінансових ризиків та середньозваженої вартості капіталу тощо.

І. О. Бланк [2, с. 445–447] виділяє такі головні чинники, що впливають на формування ефективної структури фінансових ресурсів підприємств: галузеві особливос-

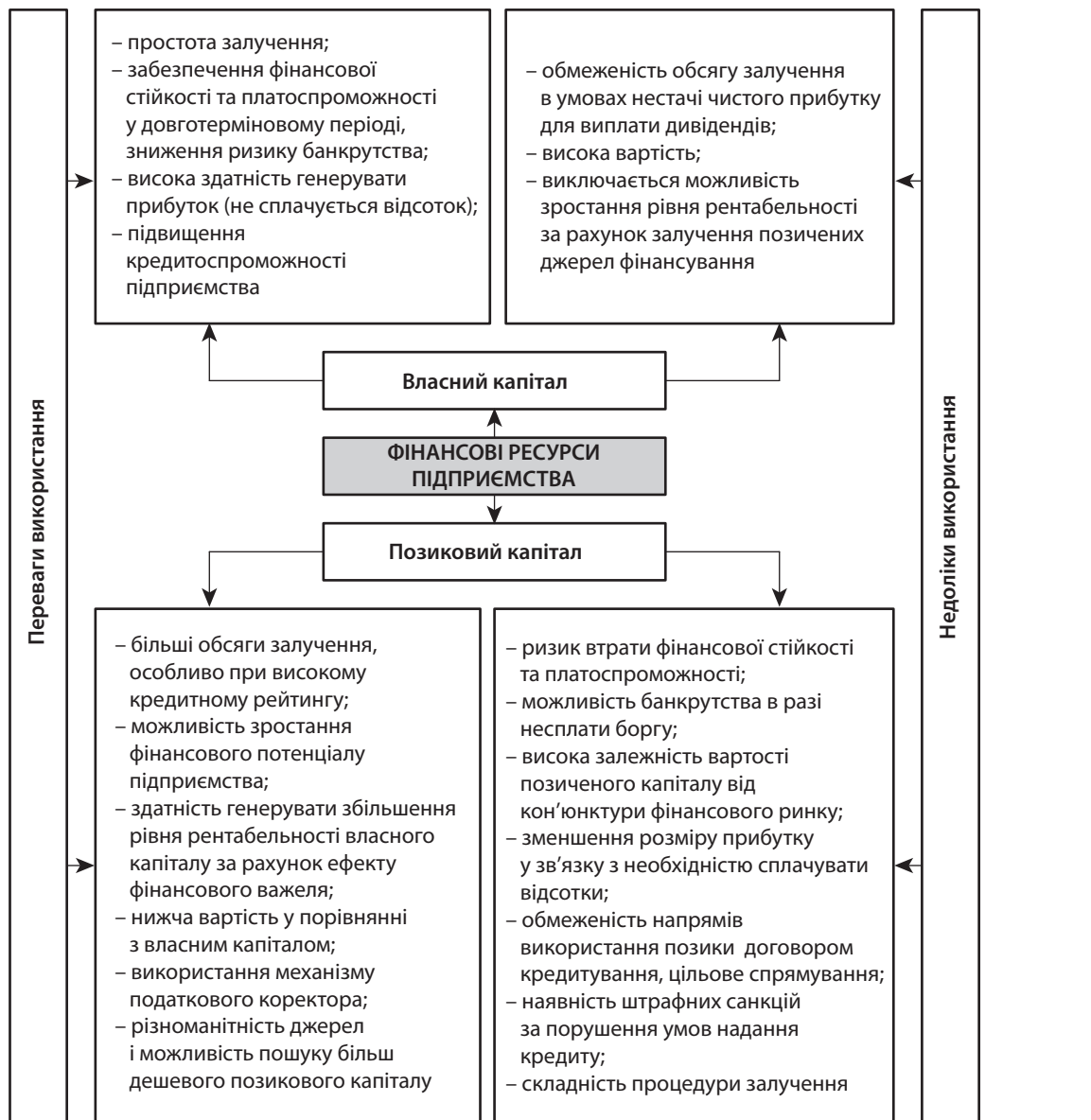

Рис. 1. Переваги та недоліки використання власних і позикових фінансових ресурсів [14, с. 27]

ті та рівень рентабельності виробничої діяльності, стадія життєвого циклу, кон'юнктура товарного та фінансового ринків, коефіцієнт операційного важеля, ставлення кредиторів до підприємства, рівень оподаткування прибутку, фінансовий менталітет власників-менеджерів, рівень концентрації власного капіталу. Кожен з цих чинників впливає на використання оптимізаційних методів та підходів, специфіку формування структури фінансових ресурсів суб'єктів господарювання, особливості здійснення ними фінансово-господарської діяльності, формування окремих елементів власного та позикового капіталу, фінансове середовище та оптимізаційну політику загалом.

З урахуванням цих чинників управління структурою фінансових ресурсів на підприємстві зводиться до встановлення оптимальних пропорцій джерел фінансування та залучення капіталу в достатньому обсязі. В умовах розроблення ефективної стратегії управління структурою капіталу підприємства, яка сприятиме максимізації його поточної ринкової вартості, підвищення

конкурентоспроможності, інноваційному розвитку, головну увагу треба зосередити на довгострокових цілях фінансової діяльності.

Дискусії навколо проблеми пошуку оптимальної структури фінансових ресурсів ведуться ще із середини ХХ ст., що сприяло формуванню низки узагальнених теоретичних концепцій – традиційної, індиферентності структури капіталу, компромісної, протиріччя інтересів при формуванні співвідношення джерел фінансування.

Традиційна концепція структури капіталу базується на твердженні про його можливу оптимізацію шляхом урахування вартості окремих складових частин. При цьому вартість власних фінансових ресурсів є завжди вищою від позичених, оскільки їм властивий високий ступінь ризику та простежується пряма залежність від величини фінансових результатів підприємства за попередній період. Тому збільшення частки позичених коштів веде до зниження середньозваженої вартості капіталу підприємства та зростання показника фінансової рентабельності. Недоліком даної концепції

є неврахування зростання фінансового ризику зі зростанням питомої ваги позиченого капіталу, що неодмінно позначається на його середньозваженій вартості.

Основою концепції індивідуальності структури капіталу є твердження про неможливість оптимізації структури фінансових ресурсів за критеріями мінімізації їх середньозваженої та максимізації ринкової вартості, оскільки вони не впливають на формування цих показників. Зростання частки позичених фінансових ресурсів, за даною концепцією, не сприяє зменшенню середньозваженої вартості капіталу підприємства та збільшенню рентабельності власних коштів [7, с. 93].

Компромісна концепція структури капіталу формується під впливом суперечливих умов, які визначають співвідношення рівня дохідності та ризику використання фінансових ресурсів підприємства, які у процесі оптимізації необхідно врахувати шляхом відповідного компромісу їх комплексної дії. Прихильники даної концепції стверджують, що середньозважена вартість капіталу може знижуватися лише до так званої точки компромісу, поза якою суттєво зростає ступінь ризику неповернення позичених коштів підприємства, що провокуватиме падіння його ринкової та збільшення середньозваженої вартості капіталу. Точка компромісу є оптимальною структурою фінансових ресурсів. Ця концепція включає в механізм формування структури капіталу низку реальних умов функціонування економіки та ринку, які не були враховані у попередніх концепціях [7, с. 93].

Основа концепції протиріччя інтересів формування структури капіталу складає твердження про відмінність інтересів та рівня інформованості власників, інвесторів та адміністрації в процесі управління ефективністю його використання, вирівнювання яких сприяє збільшенню вартості окремих елементів фінансових ресурсів [7, с. 93].

Головними цілями оптимізації структури фінансових ресурсів підприємства є максимізація прибутку та рентабельності, зростання ринкової вартості підприємства, мінімізація фінансових ризиків та вартості залучення капіталу, забезпечення стійкого зростання загалом.

Процес оптимізації співвідношення джерел фінансування підприємства здійснюють за такими етапами: аналіз капіталу та головних чинників, що впливають на його структуру, оптимізація співвідношення власних і позикових джерел фінансування за критерієм максимізації рівня рентабельності, мінімізації вартості капіталу та рівня фінансових ризиків, формування показника цільової структури фінансових ресурсів [2, с. 443].

Пошук оптимальної структури фінансових ресурсів є головним та складним завданням, що вирішується у процесі управління суб'єктом господарювання. Оптимальною, на нашу думку, можна вважати таку структуру джерел фінансування (співвідношення використання власного і залученого капіталу), за якої значення фінансового ризику знаходяться в допустимих межах, середньозважена вартість фінансових ресурсів є мінімальною, показники економічної рентабельності й прибутковості реалізації досягають запланованих рівнів, платоспро-

можність, ліквідність та коефіцієнт самофінансування підприємства знаходяться в межах норми.

Для цього побудуємо показник цільової структури фінансових ресурсів, який буде містити економічну рентабельність (співвідношення прибутку до сплати відсотків і податків (валового прибутку) і капіталу підприємства), рентабельність реалізації (чистий прибуток, поділений на витрати від реалізації продукції), коефіцієнт фінансового ризику (відношення позикового до власного капіталу), показник самофінансування (власний капітал, поділений на оборотні активи), загальну ліквідність (співвідношення оборотних активів та поточних пасивів), коефіцієнт платоспроможності (власний капітал, поділений на пасиви), показник середньозваженої вартості капіталу (сума добутку питомої ваги кожного джерела капіталу в загальній сумі фінансових ресурсів та його вартості). Визначені показники будуть порівнюватися з їх нормативними або еталонними (бажаними для досягнення) значеннями, які кожне підприємство встановлюватиме самостійно залежно від особливостей своєї діяльності та результатів, що були ним досягнуті в попередніх періодах. Показник цільової структури фінансових ресурсів підприємства пропонуємо розраховувати за такою формулою:

$$\begin{aligned} \text{ПЦСФР} = & (E_p - HE_p)^2 + (P_{pn} - HP_{pn})^2 + \\ & + (K_{fp} - HK_{fp})^2 + (K_{nl} - HK_{nl})^2 + (K_{cf} - HK_{cf})^2 + (1) \\ & + (K_{zl} - HK_{zl})^2 + (CЗВК - HCЗВК)^2, \end{aligned}$$

де E_p – економічна рентабельність; P_{pn} – рентабельність реалізованої продукції; K_{fp} – коефіцієнт фінансового ризику; K_{nl} – показник платоспроможності; K_{cf} – коефіцієнт самофінансування; K_{zl} – показник загальної ліквідності; $CЗВК$ – середньозважена вартість капіталу підприємства.

Оптимального результату показник цільової структури фінансових ресурсів буде досягати, коли його значення наблизиться до нуля. Зниження запропонованого показника треба розцінювати як позитивну тенденцію.

Розрахунки на основі умовних даних подано в табл. 1.

Допустиме значення фінансового ризику нами взято на рівні 0,15 (якщо його значення менше нормативного, то різниця в дужках розрахунку ПЦСФР буде дорівнювати 0), оскільки в навчальній літературі його граничне значення (при якому підприємство є напівбанкрутом) подають у середньому на рівні 0,4. Планове значення платоспроможності встановлено на рівні 0,8 (якщо рівень платоспроможності більший планового, то значення в дужках ПЦСФР буде дорівнювати 0). Граничне значення коефіцієнта концентрації власного капіталу становить 0,6. Нормальну загальну ліквідність вважаємо на рівні 2 (якщо коефіцієнт ліквідності перевищує нормативне значення, то різниця в дужках при розрахунку цільової структури буде становити 0). Нормативні значення для інших показників встановлені на рівні еталонних, тобто тих, яких підприємство досягнуло або бажає досягти згідно із фінансовими планами.

Розрахунок оптимальної структури капіталу підприємства

Показники / варіанти структури капіталу	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Активи (капітал) підприємства, тис. грн	50000	50000	50000	50000	50000	50000	50000	50000	50000	50000
2. Необоротні активи, тис. грн	30000	30000	30000	30000	30000	30000	30000	30000	30000	30000
3. Оборотні активи, тис. грн	20000	20000	20000	20000	20000	20000	20000	20000	20000	20000
4. Власний капітал, тис. грн	42025	39050	36075	33100	30125	27150	24175	21200	18225	15250
4.1. Прості акції, тис. грн	33620	31240	28860	26480	24100	21720	19340	16960	14580	12200
4.2. Привілейовані акції, тис. грн	8405	7810	7215	6620	6025	5430	4835	4240	3645	3050
5. Довгострокові пасиви, тис. грн	2000	4000	6000	8000	10000	12000	14000	16000	18000	20000
6. Поточні пасиви, тис. грн	5975	6950	7925	8900	9875	10850	11825	12800	13775	14750
6.1. Короткострокові кредити та позики, тис. грн	500	1000	1500	2000	2500	3000	3500	4000	4500	5000
6.2. Кредиторська заборгованість, тис. грн	5475	5950	6425	6900	7375	7850	8325	8800	9275	9750
7. Позиковий капітал, тис. грн	2500	5000	7500	10000	12500	15000	17500	20000	22500	25000
8. Сума виплачених дивідендів за простими акціями, тис. грн	5715,4	8354,16	8115,54	7872	7633,38	7409,52	7170,9	6932,28	6713,34	6469,8
9. Вартість привілейованих акцій, %	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20
10. Ставка відсотка за позиковим капіталом, %	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19
11. Ставка податку на прибуток підприємства, %	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18
12. Виторг від реалізації продукції, тис. грн	85000	85000	85000	85000	85000	85000	85000	85000	85000	85000
13. Прибуток від реалізації продукції, тис. грн	17850	17850	17850	17850	17850	17850	17850	17850	17850	17850
14. Прибуток від інвестиційної та іншої діяльності, тис. грн	50	80	70	50	40	60	50	40	70	50
15. Валовий прибуток, тис. грн	17900	17930	17920	17900	17890	17910	17900	17890	17920	17900
16. Сума відсотків за користування позиковим капіталом, тис. грн	475	950	1425	1900	2375	2850	3325	3800	4275	4750
17. Сума податку на прибуток, тис. грн	3136,5	3056,4	2969,1	2880	2792,7	2710,8	2623,5	2536,2	2456,1	2367,0
18. Чистий прибуток, тис. грн	14288,5	13923,6	13525,9	13120	12722,3	12349,2	11951,5	11553,8	11188,9	10783
19. Економічна рентабельність, %	35,8	35,86	35,84	35,8	35,78	35,82	35,8	35,78	35,84	35,8
19.1. Норма економічної рентабельності, %	37	37	37	37	37	37	37	37	37	37
20. Рентабельність реалізації, %	16,81	16,38	15,91	15,44	14,97	14,53	14,06	13,59	13,16	12,69
20.1. Норма рентабельності реалізації, %	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25
21. Коефіцієнт фінансового ризику	0,06	0,13	0,21	0,30	0,41	0,55	0,72	0,94	1,23	1,64
21.1. Допустимий фінансовий ризик	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15
22. Коефіцієнт платоспроможності	0,8405	0,781	0,7215	0,662	0,6025	0,543	0,4835	0,424	0,3645	0,305
22.1. Норматив платоспроможності	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
23. Коефіцієнт загальної ліквідності	3,35	2,88	2,52	2,25	2,03	1,84	1,69	1,56	1,45	1,36

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

ЕКОНОМІКА

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
23.1. Норматив загальної ліквідності	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
24. Коефіцієнт самофінансування	1,40	1,30	1,20	1,10	1,00	0,91	0,81	0,71	0,61	0,51
24.1. Норматив самофінансування	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
25. Середньозважена вартість капіталу	0,156	0,216	0,218	0,22	0,222	0,224	0,226	0,228	0,230	0,232
25.1. Норматив середньозваженої вартості капіталу	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15
26. Показник оптимальної структури капіталу	67,24	74,39	82,63	91,54	100,77	109,92	120,24	131,18	141,93	154,76

Як показують проведені розрахунки, оптимальної структури фінансових ресурсів підприємство буде досягати у варіанті № 1, при значенні показника оптимальності 67,24 (прості акції – 67,24%, привілейовані – 16,81%, борговий капітал – 5%, кредиторська заборгованість – 10,95%). Зростання показника цільової структури фінансових ресурсів підприємства в нашому прикладі пояснюється поступовим зростання питомої ваги позикового капіталу в пасивах суб'єкта господарювання.

При формуванні плану залучення фінансових ресурсів особливу увагу потрібно приділяти структурі капіталу, оскільки від неї залежить рівень прибутковості та здатності виконувати зобов'язання в майбутньому. Це все впливатиме на фінансовий стан підприємства та досягнення ним позитивного результату господарської діяльності.

Отже, фінансові ресурси, з точки зору дотримання принципів ефективності й справедливості соціально-економічних відносин, – це джерела формування майна підприємства (оборотних та необоротних активів) у вартісному вираженні. За джерелами формування їх доцільно класифікувати на власні позичені та залучені (кредиторська заборгованість).

Структура капіталу підприємства – це співвідношення джерел його формування. Вона впливає на основні параметри фінансової діяльності підприємства та її ефективність загалом.

Підприємству потрібно постійно прагнути досягнути оптимальної структури фінансових ресурсів (співвідношення власних і позичених джерел фінансування), яка буде сприяти досягненню максимального прибутку, високої рентабельності, фінансової стійності, платоспроможності, забезпечуватиме достатню ліквідність, прийнятний рівень фінансових ризиків, мінімізуватиме середньозважену вартість капіталу та створить умови для зростання ринкової вартості підприємства, підвищення його конкурентоспроможності та досягнення стратегічних цілей загалом. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Байстрюченко Н. О. Вплив динаміки структури капіталу на фінансово-економічні результати діяльності підприємства: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04. Суми: Сумський державний університет, 2010. 212 с.

2. Бланк И. А. Основы финансового менеджмента. Т. 1. Киев: Ника-Центр, 1999. 592 с.

3. Блонська В. І, Дрина В. Г. Управління цільовою структурою капіталу підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2009. Вип. 19.3. С. 163–169.

4. Брігхем Є. Ф. Основы финансового менеджмента. Київ: Молодь, 1997. 1000 с.

5. Воробйов Ю. М. Методичні аспекти оптимізації структури фінансового капіталу підприємницьких структур. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. Серія: Економіка. 2000. Вип. 45. С. 48–49.

6. Кочкодан В. Б., Миронова І. В. Стратегія формування і управління структурою капіталу підприємства: теоретичний аспект. *Інноваційна економіка*. 2012. № 3. С. 28–32.

7. Люта О. В., Бухтіарова А. Г. Теоретичні підходи до оптимізації структури капіталу підприємства з погляду сучасної фінансової теорії. *Інноваційна економіка*. 2012. № 10. С. 92–96.

8. Масюк Ю. В., Бровко Л. І. Особливості оптимізації управління капіталом в умовах кризи. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2011. № 33(2). С. 181–185.

9. Мельник М. І., Шкварук Л. О. Факторний підхід до формування оптимальної структури управління капіталом підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2010. Вип. 20.9. С. 203–208.

10. Пілецька С. Т. Управління структурою капіталу підприємства. *Вісник Запорізького національного університету*. 2010. № 3 (7). С. 79–84.

11. Стельмах М. Механізм формування раціональної структури капіталу підприємства. *Економічний аналіз*. 2011. № 5. С. 339–343.

12. Фінанси підприємств: підручник/А. М. Поддєрьогін, М. Д. Білик, Л. Д. Буряк та ін. 8-е вид., перероб. і допов. Київ: КНЕУ, 2013. 519 с.

13. Шипіцина Г. А. Особливості та механізм проведення оптимізації структури капіталу машинобудівного підприємства. *Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності*. 2012. Вип. 2, том 1. С. 142–146.

14. Школьник І. О., Безбабіна А. С. Теоретичні підходи до трактування поняття капіталу підприємства та його структури на сучасному етапі розвитку фінансової науки. *Інноваційна економіка*. 2012. № 4. С. 24–28.

REFERENCES

Baistriuchenko, N. O. "Vplyv dynamiky struktury kapitalu na finansovo-ekonomichni rezultaty diialnosti pidpriemstva" [The influence of the dynamics of capital structure on the financial and economic results of the company]. *Dys. ... kand. ekon. nauk: 08.00.04. Sumy, 2010.*

Blank, I. A. *Osnovy finansovogo menedzhmenta* [Fundamentals of financial management]. Vol. 1. Kyiv: Nika-Tsentr, 1999.

Blonska, V. I., and Dryna, V. H. "Upravlinnia tsilyovoiu strukturoiu kapitalu pidpriemstva" [The trust structure of the company's capital]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, no. 19.3 (2009): 163-169.

Brihkhem, Ye. F. *Osnovy finansovoho menedzhmentu* [Fundamentals of financial management]. Kyiv: Molod, 1997.

Kochkodan, V. B., and Myronova, I. V. "Stratehiia formuvannia i upravlinnia strukturoiu kapitalu pidpriemstva: teoretychnyi aspekt" [Strategy formation and management of the capital structure of an enterprise: theoretical aspect]. *Innovatsiina ekonomika*, no. 3 (2012): 28-32.

Liuta, O. V., and Bukhtiarova, A. H. "Teoretychni pidkhody do optymizatsii struktury kapitalu pidpriemstva z pohliadu suchasnoi finansovoi teorii" [Theoretical approaches to the optimization of enterprise capital structure from the perspective of modern financial theory]. *Innovatsiina ekonomika*, no. 10 (2012): 92-96.

Masiuk, Yu. V., and Brovko, L. I. "Osoblyvosti optymizatsii upravlinnia kapitalom v umovakh kryzy" [Optimization of capital management in the crisis]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu*, no. 33(2) (2011): 181-185.

Melnyk, M. I., and Shkvaruk, L. O. "Faktornyi pidkhid do formuvannia optimalnoi struktury upravlinnia kapitalom pidpriemstva" [A factorial approach to formation of optimal structure of capital management enterprises]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, no. 20.9 (2010): 203-208.

Piletska, S. T. "Upravlinnia strukturoiu kapitalu pidpriemstva" [Managing capital structure of enterprise]. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu*, no. 3(7) (2010): 79-84.

Poddierohin, A. M. et al. *Finansy pidpriemstv* [Finance companies]. Kyiv: KNEU, 2013.

Stelmakh, M. "Mekhanizm formuvannia ratsionalnoi struktury kapitalu pidpriemstva" [The mechanism for the formation of rational capital structure of the company]. *Ekonomichnyi analiz*, no. 5 (2011): 339-343.

Shypitsyna, H. A. "Osoblyvosti ta mekhanizm provedennia optymizatsii struktury kapitalu mashynobudivnoho pidpriemstva" [The characteristics and mechanism optimization capital structure of the engineering enterprise]. *Teoretychni i praktychni aspekty ekonomiky ta intelektualnoi vlasnosti*. Vol. 1, no. 2 (2012): 142-146.

Shkolnyk, I. O., and Bezbabina, A. S. "Teoretychni pidkhody do traktuvannia poniattia kapitalu pidpriemstva ta yoho struktury na suchasnomu etapi rozvytku finansovoi nauky" [Theoretical approaches to the interpretation of the concept of the enterprise capital and its structure at the present stage of development of financial science]. *Innovatsiina ekonomika*, no. 4 (2012): 24-28.

Vorobiov, Yu. M. "Metodychni aspekty optymizatsii struktury finansovoho kapitalu pidpriemnytskykh struktur" [Methodical aspects of optimization of structure of financial capital of business structures]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka*. Serii: Ekonomika, no. 45 (2000): 48-49.